

Åben invitation til artikelserie

Læsningens filosofi

Filosofien er grundlæggende en læsedisciplin, der imidlertid kun sjældent reflekterer over dette forhold. For bedre at begribe dette paradoks, og om muligt at medvirke til dets udbedring, indbyder *Paradoks – Tidsskrift for filosofi og teori* til en artikelserie om læsningens filosofi og filosofiens læsning.

Fra Platons advarsel mod skrift og læsning til Aristoteles' filologiske overvejelser om læsemåder af førsovratoriske fragmenter; fra Descartes' påbud om at læse verdens bog snarere end skolastikkens lærde bind, til Hobbes' analyser af læsningens politik; fra Kants kategorier, der "kun tjener til stavning af fænomenerne, for at de kan læses som erfaring" til ulæselige Hegels teori om hvorfor spekulative sætninger først kan forstås ved "gentagen læsning"; fra Kierkegaards henvendelse til sin "eneste læser" til Nietzsches filologiske tirader mod filosofferne, der "aldrig har lært at læse"; fra Heideggers læsning af *logos* som *Lesen* til Benjamins urlæsning, der, før alt sprog, "læser, hvad der aldrig blev skrevet"; fra Schleiermachers filologiske hermeneutik til dens ontologiske relancering hos Gadamer; fra Foucaults påbud om at "læse alt" til Derridas dobbeltlæsninger – er filosofiens refleksioner over læsningens væsen og formål mangfoldige, men spredte og ofte kun sagt i forbifarten.

Hvis den græske filosofis fremkomst var uløseligt forbundet med importen af det fønikiske alfabet, og oplysningsfilosofien ikke havde været mulig uden bogtrykkens opfindelse, hvilken betydning har da det skiftende medieparadigme, vi gennemlever i dag, for filosofien? Digitale medier tenderer i højere grad mod auditive og visuelle medieformer end mod skrift i bogstavelig forstand, og der slås bestandigt alarm for en "læsekrise", der imidlertid har pågået i mange årtier, hvis ikke århundreder. Forholdet tilspidses af det paradoks, at vi i stadig

højere grad er omgivet af tekst, mens læsning virker stadig mere umulig. Spørgsmål melder sig om de magtforhold, der råder over læsnings politik, som i dag er mere komplekse og uigennemsigtige end tidligere tiders censur. Læsning rejser dog ikke kun politiske spørgsmål, men også begrebslige. Samtidens ophedede debatter, ikke blot om brugen af kunstig intelligens som læseprotese, men også om hvorvidt disse maskiner ret beset "læser", peger på, at vi ikke besidder et klart begreb om, hvad læsning er, kan eller bør være, og måske aldrig har haft det. Bruddet med læsningens selvfølgelighed stiller filosofien den opgave at tænke dens begreb på ny, samt mulighedsbetingelserne for sin egen fortsatte læsning.

Er der forskel på at læse filosofi og andre former for litteratur? Mellem læsning i bogstavelig forstand, dvs. af bogstaver, og læsning i overført forstand? Kan et bogstav i det hele taget læses, eller markerer det enkelte bogstav læsningens indre ulæselighed? Læsningen synes udspændt over tre på hinanden følgende afgrunde: det faktisk skrevne, det læste og det forståede. Hvor stiller det filosofien, og filosofiens mulighed i dag, hvis den tager alvorligt, at der mellem hvert led ligger en afgrund, en uoverstigelig kløft? Er filosofien læsning førend den er tænkning, hvis tanken altid må nedfældes i tekst? Hvoraf kommer det, at filosofien, i modsætning til f.eks. litteraturvidenskaben, synes at have fortrængt spørgsmålet om læsning, der ikke desto mindre udgør dens mest grundlæggende aktivitet? Kan læsning overhovedet udgøre et filosofisk spørgsmål i streng forstand?

Artikelserien *Læsningens filosofi* sætter under debat, hvad det vil sige at læse filosofi, og hvad der måtte kendetegne, endda udmærke, filosofisk læsning som sådan. Bidrag indbydes fra alle filosofiske traditioner og skoler, og fra alle discipliner, der tilgrænser filosofien, herunder litteraturvidenskaben, filologien, sprog- og kognitionsvidenskaberne, skrevet i enhver genre fra essays til akademiske forskningsartikler.

Paradoks
TIDSSKRIFT FOR FILOSOFI OG TEORI

Læs mere om serien på:
PARADOKS.NU/LAESNINGENS-FILOSOFI